

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА З 1955 ГОДА ●

● NO.3 (3123) ●

● ЧАЦВЕР, 29 студзеня, 2009

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

Там, дзе полюс холаду Зямлі
Беларускія палярнікі абсталювалі ў Антарктыдзе аўтаматычную метэастанцыю **Стар. 2**

Знічкі Айчыны
Стар. 3

Сівая легенда
Археологі знаходзяць пацвярджэнні больш ранняй даты заснавання Полацка **Стар. 4**

Дакладны рух

Глабальная спадарожнікавая сістэма хутка пачне кіраваць працай пасажырскага транспарту спачатку ў Мінску, а потым і ў абласных цэнтрах краіны

Сталічныя дыспетчары, якія рэгулююць рух гарадскога пасажырскага транспарту, ужо рыхтуюцца да выкарыстання касмічных тэхналогій

Аксана Шыкуць

Укараненне новай сістэмы ў Мінску прадугледжана праграмай развіцця камунальнага пасажырскага транспарту сталіцы да 2010 года. Цяпер магчымасці дзеночай аўтаматызаванай сістэмы дыспетчарскага кіравання (АСДК) пасажырскага транспарту (яна эксплуатаецца толькі на аўтобусных маршрутах) значна абмежаваныя. Звесткі аб рабоце транспарту паступаюць ад датчыкаў індукцыйнага тыпу па вылучаных тэлефонных лініях.

АСДК адсочвае работу гарадскіх аўтобусаў з дапамогай 91 кантрольнага пункта. Спецыялісты бачаць, наколькі дакладна вадзіцель выконвае графік і прытрымліваецца маршруту. Аднак большасць маршрутаў не маюць неабходнай колькасці кантрольных кропак. Па гэтай прычыне аператыўна атрымліваць інфармацыю і ўплываць на сітуацыю немагчыма. А тралейбусныя і трамвайныя маршруты і зусім працуюць па-за сістэмы аўтаматызаванага кантролю.

Тэставанне новай АСДК з вы-

карыстаннем навігацыйнай сістэмы GPS і GPRS пройдзе прыкладна ў першым квартале 2009 года. 50 аўтобусаў і 15 тралейбусаў абсталююць спецыяльнымі прыладамі, якія знаходзяцца на сувязі з арбітальнымі спадарожнікамі Сістэмы глабальнага пазіцыянавання і з абсталюваннем, размешчаным у цэнтральнай дыспетчарскай службе. Выпрабаванні зоймуць некалькіх месяцаў, пасля чаго з улікам заўваг пачнецца паэтапнае абсталюванне новымі прыборамі ўсіх сродкаў камунальнага пасажырскага транспарту Мінска.

Завяршыць рэалізацыю праекта плануецца ў 2011 годзе.

Укараненне новай сістэмы вырашыць адразу некалькіх праблем транспартнікаў. Напрыклад, гэта дазволіць ліквідаваць збоі ў графіках руху гарадскіх тралейбусаў, аўтобусаў і трамваяў, з'явіцца магчымасць рэгуляваць тэмп руху, увязаць расклад работы ўсіх відаў грамадскага транспарту. Немалаважна, што пры ўзнікненні надзвычайнага становішча на лініі вадзіцель зможа аператыўна інфармаваць аб гэтым дыспетчара.

ВЕСТКИ

Высокая ацэнка

Тацяна Гарунова

Прэзідэнт Беларусі ўзнагародзіў Жарэса Алфёрава ордэнам Дружбы народаў.

На сустрэчы ў Мінску з прадстаўнікамі сусветнай інтэлектуальнай эліты з нагоды 80-годдзя Нацыянальнай акадэміі навук Аляксандр Лукашэнка ўручыў ордэны Дружбы народаў віцэ-прэзідэнту Расійскай акадэміі навук Жарэсу Алфёраву і прэзідэнту Нацыянальнай акадэміі навук Украіны акадэміку Барысу Патону, генеральны дырэктар Аб'яднанага інстытута каталіза Сібірскага аддзялення РАН Валянцін Пармон узнагароджаны медалём Францыска Скарыны. Гэтых узнагароджаны ўдасноены за значны ўклад у пашырэнне навукова-тэхнічнага супрацоўніцтва паміж Беларуссю, Украінай і Расіяй.

Медалём Францыска Скарыны ўзнагароджаны таксама прэзідэнт Акадэміі навук правінцыі Шаньдун Кітайскай Народнай Рэспублікі Лі Хайцзянь, які ўнёс значны асабісты ўклад у пашырэнне навукова-тэхнічнага супрацоўніцтва паміж Беларуссю і правінцыяй Шаньдун і стварэнне эфектыўных механізмаў рэалізацыі сумесных праектаў.

Жарэс Алфёраў нарадзіўся ў Віцебску, вучыўся ў Мінску. Як вядома, ён з'яўляецца лаўрэатам Нобелеўскай прэміі. Імя акадэміка ўнісана ў адзін шэраг з Эйнштэйнам, Кюры, Борам, Ландау, Капіцай. У 2001 годзе ўзнагароджаны беларускім ордэнам Францыска Скарыны. У 2002 годзе яму было прысвоена званне “Танарова грамадзянін горада Мінска”.

Разам з сябрамі

Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Кітайскай Народнай Рэспублікі ў Беларусі Лу Гуйчэн правёў сустрэчу з вучнямі і выкладчыкамі мінскіх школ, гімназій і ліцэяў, дзе вывучаюць кітайскую мову.

Вечар прайшоў у Нацыянальным музеі гісторыі і культуры Беларусі напярэдадні новага года па ўсходнім календары — кітайскага Свята Вясны. Гасцей чакалі прыемныя неспадзеўкі: адбыўся канцэрт беларускіх школьнікаў і кітайскіх студэн-

таў, пасольства КНР спецыяльна для школьнікаў-кітаязнаўцаў падрыхтавала праграму з займальных гульняў і творчых спаборніцтваў. Усім уручаны падарункі і сувеніры. На сустрэчы можна было пазнаёміцца з кітайскім мастацтвам вырэзвання навагодніх карункавых упрыгажэнняў з паперы для вокнаў — аналагам беларускай выцінанкі, з шыкоўным мастацтвам кітайскіх каліграфічных пажаданняў шчасця і поспехаў у новым годзе.

Як сказала жонка пасла Кі-

тая Цін Мін, святочная сустрэча вельмі нагадала ёй мерапрыемствы, якія праводзяцца напярэдадні Свята Вясны ў Кітаі. “Цяпер ва ўсіх кітайскіх гарадах, вёсках пануе пераднавагодні настрой. Усе стараюцца вярнуцца дадому да Новага года, каб за адным сталом разам з сваякамі сустрэць гэта адно з найважнейшых святаў. Прыемна, што мы ў коле беларускіх сяброў сустракаем Свята Вясны. Хай цяперашні год, год залатога Быка, будзе шчаслівым, паспяховым і для беларусаў!” — пажадала Цін Мін.

Мастацтва кітайскай каліграфіі цяпер вядома і беларускім вучням

Там, дзе полюс холаду Зямлі

Беларускія палярнікі абсталявалі ў Антарктыдзе аўтаматычную метэастанцыю

Вольга Бяляўская

Метэастанцыя ўзведзена на палявой антарктычнай базе “Гара Вечарова”. Яе абсталяванне дазволіць назіраць за змяненнямі надвор’я ў раёне базіравання ўдзельнікаў беларускай антарктычнай экспедыцыі, адсочваць уплыў умоў надвор’я на навакольнае асяроддзе Антарктыды. Станцыя будзе таксама ў аўтаматычным рэжыме фіксаваць атмасферны ціск, тэмпературу і вільготнасць паветра. “Новая метэастанцыя яшчэ тэсціруецца, але першыя вынікі ўжо атрыманы, частка з іх перададзена ў Беларусь”, — адзначыў выканаўца абавязкаў кіраўніка Рэспубліканскага цэнтра палярных даследаванняў Беларусі Алег Смарчкоў.

Цяпер у Антарктыдзе выпрабавецца і іншае айчынае абсталяванне для навуковых доследаў, у тым ліку сучасны азонаметр і магнітаметр. У цяперашнім антарктычным сезоне палярнікі пачалі эксплуатацыю і

новага беларускага лазернага лакара (лідара), які спецыяльна створаны для вывучэння пластоў атмасферы ў Антарктыдзе. Лідар можа працаваць ва ўмовах вельмі нізкіх тэмператур, якія пераважаюць на паўднёвым полюсе Зямлі. Выкарыстанне такога абсталявання дазволіць беларускім вучоным больш дэталёва вывучаць умовы змянення клімату на планеце.

А ўвогуле сёлета беларускія спецыялісты будуць праводзіць у Антарктыдзе цэлы комплекс навуковых даследаванняў — геафізічных, геохімічных, метэаралагічных, азонаметрычных. Даследуючы і відавочна разнастайнасць прыбрэжных антарктычных вадаёмаў, жывёльны свет лёдавага мацерыка. У тым ліку прадоўжыцца вывучэнне месцаў пасялення пінгвінаў.

Трэба заўважыць, што ўсе

навукова-даследчыя работы беларускіх спецыялістаў у Антарктыдзе каардынуе Рэспубліканскі цэнтр палярных даследаванняў.

Антарктыка — паўднёвая палярная вобласць зямнога шара, у якую ўваходзіць Антарктыда і прылягаючыя да яе ўчасткі Атлантычнага, Індыйскага і Ціхага акія-

Вучоныя даследуюць асаблівасці антарктычнага надвор’я

наў. Агульная плошча Антарктыкі складае 52 мільёны квадратных кіламетраў. Ва Усходняй Антарктыдзе знаходзіцца полюс холаду Зямлі, дзе ў 1983 годзе быў зарэгістраваны тэмпературны рэкорд — мінус 89,2 градуса. Сярэдняя тэмпература зімніх

месяцаў у цэнтры мацерыка складае мінус 65 градусаў, летніх — 40 градусаў ніжэй нуля. Антарктыда не належыць ні адной дзяржаве. Кантынент застаецца нейтральнай зонай, прызначанай для навуковых доследаў у мірных мэтах.

На сустрэчу з залатым фондам

Аляксей Вайткун

Лепшыя кнігі Беларусі і яшчэ 16 дзяржаў можна будзе ўбачыць на XVI міжнароднай кніжнай выставе-кірмашы ў Мінску.

Выстава пройдзе ў сярэдзіне лютага. Па традыцыі ўдзельнікі, сярод якіх вядомыя сусветныя выдавецтвы, прадставяць апошнія кніжныя навінкі на выставачнай плошчы больш чым 5000 квадратных метраў. А папулярныя сталічныя кнігарні правядуць прэзентацыі і творчыя сустрэчы з аўтарамі самых чытаемых кніг з розных краін.

— Гэтую выставу вельмі любяць наведвальнікі, якіх, дарэчы, падчас працы кірмашу бывае да 40 тысяч у дзень, — дзеліцца ўражанымі намеснік міністра інфармацыі Беларусі Ігар Лапцёнак. — Таму кожны год мы стараемся падрыхтаваць нешта новае, чымсьці здзівіць. Ганаровым госцем кніжнага форуму сёлета стане Рэспубліка Казахстан. Прадстаўнікі гэтай краіны не толькі прывяжуць у Мінск свае лепшыя кнігі, але і арганізуюць сустрэчы з казахскімі пісьменнікамі. Дарэчы, летась ганаровымі гасцямі былі прадстаўнікі Ізраіля, а ў будучым годзе стануць французы. Дагаворанасці ўжо ёсць.

ЯК СПРАВЫ, ДЫЯСПАРА?

Візіт у краіну дзяцінства

Пра тое, як збылася даўняя мара беларусаў з эстонскага горада Нарва

Іван Ждановіч

Пад канец мінулага года мы прааналізавалі, колькі публікацый прысвячалася беларуска-эстонскім стасункам. Назбіралася больш дзесятка. Газета пісала, нагадаем, і пра змяншэнне кошту беларускіх віз для грамадзян гэтай прыбалтыйскай краіны, і пра поспех юнай мінскай піяністкі Юліі Ермалаевай на міжнародным конкурсе ў Нарве, пра справы Асацыяцыі беларусаў Эстоніі і яе старшыні Ніны Савінай, пра беларускіх лаўрэатаў міжнароднага конкурсу «Фарбы зямлі» і міжнароднага фестывалю дзіцячай і юнацкай моды (яны праходзілі мінулай вясной у Таліне). Згадвалі і пра фларыстычны конкурс, і пра Міжнародную выставу сучаснага мастацтва ў горадзе Вільяндзі, і пра ўдалае выступленне Дзяржаўнага камернага хору Беларусі ў знакамітай талінскай царкве Каарлі... Заўважым, зацікаўлена ставіцца да кантактаў з рэдакцыяй беларускае генконсульства ў Таліне.

Важна, што на беларуска-эстонскім напрамку мацее не толькі культурнае, але і міжрэгіянальнае супрацоўніцтва. У прыватнасці, сумесныя праекты ў сферы адукацыі, турызму і арганізацыі адпачынку дзяцей маюць Барысаў і Нарва. Сябруюць Фрунзенскі раён Мінска і Маарду, Мсціслаў і Сіламяэ, летась упершыню падпісаны дамовы аб супрацоўніцтве

паміж Салігорскам і Кохтла-Ярве. Вядома ж, у стасунках задзейнічаны і нашы землякі, якія жывуць у Эстоніі. Чарговая сустрэча з імі адбылася ў таварыстве “Радзіма” — на гэты раз з членамі беларускай суполкі “Сябры” з Нарвы.

Прадстаўнікоў дыяспары, дакладней, “артыстычнай” яе часткі, чакалі ў сябе барысаўчане. На шляху да іх, у памяшканні таварыства “Радзіма” вясёлыя

У таварыстве “Радзіма” спяваюць госці з Нарвы

жанчыны, стаўшы паўкрутам, паказалі, прытанцоўваючы, частку праграмы, у асноўным з народных песень. Хваляваліся. Намеснік старшыні суполкі Людміла Аннус, якая і кіруе харавой групай, патлумачыла, што спеўкі праходзяць звычайна ў святы, на аматарскім узроўні. Але цяпер у калектыве, пачалася, свой гарманіст ёсць, Вячаслаў Перагочкін. У “Сябры” грамадзяніна Расіі прывяла любоў да беларускай паэзіі і музыкі, а ўрэшце, падмігваючы жанчыны, тут пакахаў і беларуску. Карацей, прынялі яны гарманіста за свайго, нават жартаўлівы пашпарт

Вячаславу выдалі, на беларускай мове. І на “гастролі”, вядома ж, з сабою ўзялі.

—Пятнаццаць чалавек прыехала, усім вельмі хацелася пабачыць Беларусь, — шчыра расказвала Людміла. — Жаданне такое, дарэчы, абудзіла фотавыстава, якую прывозіў у Нарву наш консул, Аляксандр Пятровіч Астроўскі. І як пабачылі мы тых здымкі, то ўсе расчуліліся, са слязьмі ў

Супрацоўнікі таварыства “Радзіма” арганізавалі для землякоў экскурсію па горадзе, яны пабывалі ў Дзяржаўным музеі гісторыі Вялікай Айчыннай вайны і Нацыянальнай бібліятэцы. “Цудоўны горад... Як у вас чыста, прасторна!.. І людзі вельмі гасцінныя...” — пачуў я ў адрас Мінска і яго жыхароў нямала добрых слоў. Дарэчы, прывезлі “Сябры” ў Беларусь і дзіцячы танцавальны

(Вілейскі), Аляксандры з вёскі Узляхі (Сталінскі), Галіны з вёскі Бязводзічы (Мсціслаўскі)... Дзіўная рэч! Жывучы ў Беларусі, у самых розных яе месцах, яны наўрад ці калі б і сустрэліся. А ў Нарве ўсе — як родныя. Таму і песні добра, зладжана атрымліваюцца ў іх нават без асаблівых рэпетыцый.

Сёлета нарвская суполка “Сябры” рыхтуецца адзначыць 10-гадовы юбілей. Госці з Эстоніі расказалі, што падобных аб’яднанняў па краіне шмат, як і саміх беларусаў. Прыводзілі дакладныя лічбы: толькі ў Нарве, дзе 70 тысяч жыхароў, налічваецца 1700 беларусаў. Сама суполка, вядома ж, намнога меншая, аднак на вялікія мерапрыемствы, канцэрты, якія арганізуюць нашы землякі, прыходзіць па 600 і больш гледачоў, “у асноўным нарвскіх беларусаў”. Ды самае масавае свята, на якое штогод збіраюцца сотні беларусаў з усёй Эстоніі — гэта Купалле. Яно ладзіцца ў горадзе Маарду, пад Талінам, сіламі Генконсульства і Асацыяцыі беларусаў Эстоніі. Вялізнае вогнішча, вянкi, песні, пошукі папараць-кветкі — да гэтай спрадвечнай культуры можа дакрануцца кожны. “Між іншым, наша сяброўка Раіса перамагла летась на Купаллі ў конкурсе на лепшы вянок. І падарыла яго спявачцы Анне Вескі, тая ў вянку і выступала”, — дадаюць цікавыя дэталі ў размову госці...

калектыў Рäikeseratas, які падчас паездкі наладзіў творчыя сувязі з ансамблем “Зубраня”, што працуе пры Палацы культуры Мінскага аўтазавада.

Цікава было даведацца, дзе пачыналіся жыццёвыя дарогі гэтых жанчын. І ў дыктафоне, пушчаным па крузе, засталіся гукавыя аўтографы Людмілы з Мазыра, Мары і яе сястры з вёскі Верацеі (Шаркаўшчынскі раён), Сафіі з вёскі Масевічы (Бярэзінскі), Веры са Століна, Тамары з вёскі Браніслаў (Жыткавіцкі), Ганны з вёскі Ражкоўка (Чашніцкі), Святланы з вёскі Бароўцы

вачах гаварылі: як нам хочацца на Радзіму! Вядома ж, ездзім дадому, але, скажам, гасцюю я ў родных у сваім Светлагорску — і нічога, акрамя градак, не бачу... Таму вырашылі ехаць усе разам. Падлічылі: у асноўным жа пенсіянеры, з фінансамі будзе складана. Прыдумалі паўдзельнічаць у конкурсе на грант Міністэрства культуры Эстоніі, напісалі праект “Паездка ў краіну дзяцінства”, па-эстонску гэта таксама гучыць вельмі лірычна. І, уявіце, нам выдзелілі грошы для аплаты аўтобуса! А прымаюць нас у Барысаве, горадзе-пабраціме Нарвы.

Дзісна. Від на горад і касцёл

Ніяк не магу знайсці вядомую ў свой час кнігу польскага аўтара “Дзісна і Друя. Магдэбургскія гарады”, выдадзеную ў Вільні ў 1934 годзе. Мо з часам яшчэ патрапіць на вочы. І там, несумненна, знойдзецца шмат інфармацыі пра каталіцыя і праваслаўныя храмы Дзісны, старажытнага паселішча (вядомасць сваю горад, які цяпер схаваны ў Міёрскім раёне, мае з XI стагоддзя).

Знічкі Аўчыны

Дзісна. Вуліца Лазневая

Алесь Карлюкевіч

Варта адзначыць, што ўпрыгожвалі Дзісну і Васкрасенская царква (XVI ст.), і Спаса-Праабражэнская (каля 1669 г.), Узвядзенская і уніяцкая Міхайлаўская цэрквы, парафіяльны касцёл (1581), францысканскі кляштар (1630)...

Дарэчы, пра месцазнаходжанне Дзісны. Горад раскінуў свае дамкі пры ўпадзенні ракі Дзісны ў Заходнюю Дзвіну, за 45 кіламетраў на ўсход ад Міёраў. Аўтамабільнымі дарогамі Дзісна злучана з Полацкам, Глыбокім, Міёрамі. За 12 кіламетраў ад паселішча — чыгуначная станцыя Боркавічы, гэта на лініі Полацк — Крулеўшчына.

Але ж мы пагаворым пра землякоў — ураджэнцаў Дзісны, блізкіх ваколліц. Пагадзіцеся, у дадатак да адметнай біяграфіі паселішча, напісанай і выдадзенай болей як тры чвэрці стагоддзя назад, не лішняй падасца і гэтая інфармацыя.

Невялікае паселішча вывела ў вялікі свет самых розных і цікавых сваімі біяграфіямі сыноў і дачок. У 1897 г. у Дзісне нарадзіўся Рыгор Іосіфавіч Каннер. У 1930-я гады ён займаў адну з дастаткова высокіх пасадаў у савецкай наменклатуры — быў намеснікам начальніка галоўнага ўпраўлення металургічнай прамысловасці Наркамата цяжкай прамысловасці СССР. Лёсавызначальная, пагадзіцеся, пасада — і для кадраў, і для прадпрыемстваў. У 37-м яго арыштавалі і абвінавацілі ў контррэвалюцыйнай дзейнасці. Расстралялі ў жніўні 1938-га... Праз дваццаць гадоў нашага дзісенскага земляка рэабілітавалі.

Рэдка цяпер згадваецца імя вучонага Ісаака Майсеевіча Разета, які нарадзіўся ў Дзісне 4 ліпеня 1927 г. Пасля Вялікай Айчыннай паступіў на аддзяленне

логіі, псіхалогіі і рускай мовы Белдзяржуніверсітэта. Выкладаў логіку і псіхалогію ў адной з мінскіх школ. Але з часам прадмет выкраслілі са школьнай праграмы. З 1964 г. Разет працуе ў навукова-даследчым інстытуце педагогікі Міністэрства асветы БССР. Затым — у беларускім філіяле Усесаюзнага НДІ тэхнічнай эстэтыкі. Займаецца законам і эрганомікі і дыягнастыкай псіхалагічных аспектаў павышэння прадукцыйнасці працы. Абараняе кандыдацкую дысертацыю. Шмат друкуецца

Дзісна. 1931 г.

Дзісна. Вуліца Замкавая

Дзісна. Вуліца Аляксандраўская

ў спецыялізаваных выданнях у Мінску і Маскве. Паспеў напісаць больш за 130 навуковых прац. Напрыканцы жыцця Разет падрыхтаваў доктарскую дысертацыю, абараніць яе не паспеў.

Асаблівы след у гісторыі Дзісеншчыны і ўвогуле Беларусі — лёс Вячаслава Васільевіча Багдановіча (нарадзіўся ў Дзісне ў 1878 г. у сям’і праваслаўнага святара). Закончыў Віцебскую духоўную семінарыю, затым — Кіеўскую духоўную Акадэмію. Атрымаў ступень кандыдата багаслоўя. Да 1907 г. служыў выкладчыкам у Віцебскай духоўнай семінарыі. Затым быў на пасадзе

інспектара Віленскай духоўнай семінарыі, дзе і служыў да 1922 г. Удзельнічаў у святым Саборы Рускай Праваслаўнай царквы ў 1917–1918 гг. Па прапанове нашага земляка была выпрацавана працэдура выбараў Патрыярха. У 1922–1930 гг. — сенатар ІІ Рэчы Паспалітай. Дарэчы,

пасля быў яшчэ і перавыбраны сенатарам — да 1939 года... Шмат зрабіў дзеля абароны Праваслаўнай царквы. Служыў у Вільні нават псаломшчыкам адзінага ў тагачаснай Польшчы праваслаўнага прыхода, які падначальваўся Патрыярху Ціхану і не прызнаваў Польскай аўтакефаліі. Займаўся літаратурнай работай, выкладаў у Віленскай рускай гімназіі імя А. С. Пушкіна. За сваю прынцыповую пазіцыю супраць аўтакефаліі быў арыштаваны польскімі ўладамі ў

1939 годзе. Багдановічаэтапіравалі ў сумна славыты лагер у Бяроза-Картузскай. З вызваленнем Заходняй Беларусі ахова лагера разбеглася. Багдановіч вярнуўся дахаты. Пры новай уладзе — і

новы арышт. Докладных звестак пра далейшы лёс праваслаўнага дзеяча не захавалася. Даследчыкі мяркуюць, што ён расстраляны недзе пад Вейкай...

У прэдадзень драматычных падзей — у лістападзе 1939 г. — нарадзіўся ў Дзісне Пётр Аляксандравіч Шыман. Прой-

дуць гады — і ён стане вядомым у Расіі дзеячом праваслаўнай царквы. Паўплывала на выбар дзісенскага падлетка і тое, што паходзіў з сям’і святара. Праўда, спярша біяграфія складвалася звычайна. Паступіў пасля школы ў Гродзенскае медвучылішча. Але душа запатрабавала іншага. І ў 1962 годзе Пётр Шыман заканчвае Мінскую духоўную семінарыю. Пасля вучыцца ў Маскоўскай духоўнай акадэміі. У 1980–90-я Пётр Шыман — Паладзій, епіскап Чыцінскі і Забайкальскі, епіскап Іжэўскі і Удмурцкі, епіскап Пераяслаў-Хмяльніцкі... У мяне, дарэчы, даўнія вочныя і завочныя стасункі з вядомым паэтам і празаікам, народным пісьменнікам Удмурціі Вячаславам Ар-Сяргі. Ён і расказвае пра нашага земляка: “Епіскап Паладзій зрабіў неверагодна шмат для таго, каб праваслаўная царква ва Удмурціі займала належнае месца... За гэта яму ўдзячны многія вернікі!..”

Дзісна — з самых малых гарадоў Віцебшчыны, Беларусі. Але ў паселішча шмат прывабнасцяў, якія маглі б прыцягнуць сюды турыстаў. Захаваліся старажытныя валы Верхняга замка. Яшчэ вабіць вока мост з векавой гісторыяй. Ёсць паром. Адмысловай можа атрымацца экскурсія па храмах Дзісны. Навідавоку — старажытныя забудовы горада. Паблізу ад паселішча — гідралагічны заказнік “Ельня”, створаны дзеля захавання ўнікальнага для Еўропы балота з рэшткамі пасляледніковай тундры. Горад становіцца месцам правядзення мастацкіх пленэраў... Карацей, збірайцеся ў Дзісну! Не пашкадуеце!..

© В поісках утраченного

Паштоўкі з калекцыі Уладзіміра Ліхадзедава

Сярод удзельнікаў “Студзеньскіх музычных вечароў” у Брэсце — Нацыянальны акадэмічны народны хор імя Генадзя Цітовіча

Сем канцэртаў — сем аншлагаў

3 поспехам прайшоў XXI Міжнародны фестываль класічнай музыкі “Студзеньскія музычныя вечары” ў Брэсце

Ларыса Шыганав

Фінальным акордам фестывалю стаў парад зорак опернай сцэны з Расіі, Балгарыі, Літвы, Польшчы, Харватыі, Фінляндыі. “Фестываль упэўнена ступіў у сваё трэцяе дзесяцігоддзе і зноў падарыў Брэсту незабыўныя вечары, на якіх гучалі шэдэўры класічнай музыкі ў выкананні выдатных музыкантаў і вакалістаў. Мы развітаемся з ім з ноткай суму. І ўжо думаем аб фестывалі ў новым годзе, які, я ўпэўнены, будзе яшчэ

цікавейшым”, — гаварыў на цырымоніі закрыцця “Студзеньскіх музычных вечароў” старшыня Брэсцкага аблвыканкама Канстанцін Сумар.

На гэты раз у Брэст прыехалі выканаўцы сусветнага ўзроўню. Сярод іх — народны артыст СССР акадэмік Вячаслаў П’яўко з унікальным “Парадам тэнараў”, вядомая ва ўсім свеце скрыпачка і дырыжор Ляна Ісакадзе, першая флейта тэатра “Ла Скала” ў Мілане і опернага тэатра ў Рыме прафесар Антонія Амен-

дуні. Усяго ў фестывалі прынялі ўдзел прадстаўнікі больш 15 краін, у тым ліку ўпершыню — Балгарыі, Бразіліі, Грузіі, Фінляндыі і Паўднёвай Карэі.

Традыцыйна на “Студзеньскіх музычных вечарах” былі прадстаўлены творчыя дасягненні як мэтраў музычнага мастацтва, так і таленавітай моладзі. Гэта стыпендыяты спецыяльнага фонду Прэзідэнта Беларусі па падтрымцы таленавітай моладзі. Усяго ўдзельнікамі фестывалю сталі больш за 200 музы-

кантаў і вакалістаў.

“Шэраг салістаў і кіраўнікоў калектываў гаварылі аб тым, што ізноў жадалі б прыехаць у Брэст. І не толькі на гэты фестываль, але па-за ім, каб выступіць перад брэсцкай публікай, якую яны ацэньваюць як вельмі падрыхтаваную. Слухачы любяць і разумеюць класічную музыку, — сказаў у інтэрв’ю кіраўнік упраўлення культуры Брэсцкага аблвыканкама Рыгор Бысюк. — Дарэчы, на ўсіх сямі канцэртах у рамках фестывалю быў аншлаг”.

Папаўненне для ЮНЕСКА

Жанна Кулагіна

Каложская царква будзе прэтэндаваць на ўключэнне ў Спіс сусветнай культурнай спадчыны.

Царква цікавая як адзіны аб’ект гродзенскай архітэктурнай школы XII стагоддзя, які захавалася да нашых дзён. Шасціслуповы трохапсідны крыжова-купальны каменны храм моцна пацярпеў у сярэдзіне XIX стагоддзя ў выніку апоўзня, паколькі помнік стаіць на самым беразе Нёмана. Рэстаўрацыя царквы пачнецца сёлета, завяршыць абнаўленне храма мяркуецца да канца 2010 года.

На занясенне ў Спіс сусветнай культурнай спадчыны ЮНЕСКА будзе прэтэндаваць таксама цар-

ква-крэпасць Свята-Раждства Багародзіцы ў вёсцы Мураванка Шчучынскага раёна Гродзенскай вобласці. Дасье па гэтым аб’екце плануецца падрыхтаваць у 2010 годзе. Царква-крэпасць у вёсцы Мураванка, помнік абароннага дойлідства з рысамі готыкі, пабудавана ў 1524 годзе.

Як у старыя добрыя часы

Сяргей Кулягін

У Магілёве маюць намер адродзіць свецкія бальныя традыцыі XIX стагоддзя.

Тут упершыню прайшоў гарадскі баль, у якім прынялі ўдзел больш за 50 танцавальных пар. Адкрываўся баль паказальным паланезам у суправаджэнні камернага аркестра гарадскай капэлы, а працягнуўся класічнымі танцамі: фігурным вальсам, мазуркай, полькай, кацілёнам (танец-гульня), якія былі папулярныя ў губернскай Магілёве пачатку XIX стагоддзя.

Як расказала кіраўнік упраўлення культуры гарвыканкама Антаніна Шаркова, гэты праект будзе садзейнічаць аднаўленню свецкіх бальных традыцый. А яшчэ — радаваць магіляўчан багатым танцавальным дзействам. У балі ўдзельнічалі ўсе жадаючыя, а таксама танцавальныя ансамблі “Калейдаскоп” і “Карнавал”, кіраўнікі якіх выконвалі ролю танцамайстраў і вучылі жадаючых асновам танцаў.

Падчас балю прайшлі розныя конкурсы, у тым ліку на самую вяселую, самую элегантную і самую арыгінальную пару.

Сівая легенда

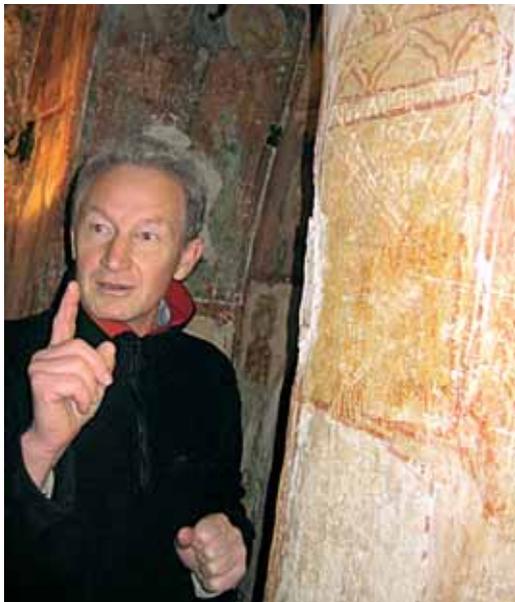
Археалагі знаходзяць пацвярджэнні больш ранняй даты заснавання Полацка

Дзяіна Курыла

З васьмі тысяч знойдзеных у мінулым археалагічным сезоне артэфактаў амаль 200 датуюцца канцом VIII стагоддзя, паведаміў кіраўнік раскопак, загадчык кафедры айчыннай і ўсеагульнай гісторыі Полацкага дзяржаўнага ўніверсітэта кандыдат гістарычных навук Дзяніс Дук. Узрост знаходак пацверджаны радыёугляродным аналізам. Тым самым археалагі зноў паставілі пад сумненне вядомую па летапісах дату заснавання Полацка — 862 год. Па меркаванні Дзяніса Дука, знойдзеныя рэшткі керамічных вырабаў, прадметаў побыту, жалезныя наканечнікі сведчаць, што ўжо ў канцы VIII

стагоддзя Полацк быў развітым гандлёвым і рамесным цэнтрам, паўназначным па сваіх знешнеэканамічных сувязях з Ноўгарадам. Разам з тым даследаванне глебы на месцы раскопак паказала, што і да нашай эры тут было вялікае селішча. Дзяніс Дук сцвярджае, што яно было заснавана балтамі. З прыходам на гэтыя землі славян селішча ператварылася ў горад — адзін з самых старажытных на тэрыторыі Усходняй Еўропы.

Падчас цяперашніх раскопак таксама рас-

Полацкія фрэскі — знаходка для спецыялістаў

крыты часткі культываваных будынкаў і бытавых пабудов, даследаванне якіх паставіла перад гісторыкамі намяла пытанні. Напрыклад, не зразумелы сакральны сэнс пахавання чалавека XV стагоддзя, зробленага ў падмурку дома. Дакрануцца да гэтых таямніц старажытнага горада змогуць і турысты. Як адзначыў Дзяніс Дук, рэшткі старадаўніх пабудов, іх падмуркі з’яўляюцца перспектыўнымі аб’ектамі для музефікацыі.

Даведка “ГР”. Першыя археалагічныя раскопкі ў Полацку праводзіліся яшчэ ў пачатку мінулага ста-

годдзя і насілі выбарачны характар — вивучаліся асобныя гістарычныя аб’екты або месцы Полацка. У адпаведнасці з комплекснай праграмай развіцця горада на 2008–2012 гады пачалася праца стала дзеючай археалагічнай экспедыцыі, вядзецца сістэмная работа па раскрыцці старажытных пластоў. Сёлета акрамя вучоных Полацкага дзяржаўнага ўніверсітэта, якія вивучаюць Рагвалодава (Полацкае) гарадзішча, у горадзе працуюць археалогіі Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі. Яны даследуюць старажытнае селішча Забалацце. Па выніках археалагічных экспедыцый у 2010 годзе вучонымі плануецца пачаць выданне навуковых матэрыялаў.